

Prospexit. Lex quæ gñaliter loquitur ex defectu rōnis non restringit, vñ lūci amissio euitet. Op. & videf, qd dēt restringi, t licet generaliter loquatur. l. sed & posteriores, 3. de legi. Gl. in ver. lex scripta. soluit & bene, qd non p hōiem, sed p aliam legem sic, & hoc cā euitandæ pñietatis, ut in prima pñi. C. §. qbus Sed 3. immo p rōnē legis, l. ut gradatim. §. & si lege, de mun. & hone. Cyn. tangit istas pñietates in l. C. quæ sit longa pñiue. Sed dico, qd si hic non fit restrictio, sequit, qd quis amittit lucrū: & ideo non curat lex, quia in nullo damificatur, licet non lucretur, sed si damificaretur, tunc fit restrictio. Idē, ne hēat aliqd indebite. §. sed & si. j. co. Primum probatur in l. Cæsar. de publicanis, & l. 1. de noxa. In 3. im sunt opi. in l. omnes populi, in materia restrictionis, sup. de iust. & iurē.

ADDITIONES.

2. Parif. Prospexit. Vide Fel. in c. fi quando. uer. 10. circa rationem. C. de refer. ubi declarat istam l.
b. Ale. Restrigitur. Ad intellectum huius l. vide Bal. in l. in 2. q. C. q. sit lon. conf. ubi dicit istam legem sing. & Bar. in l. oēs populi. 3. de iust. & iur. & Ang. Arc. in §. 1. Infi. de iure natu gen. & ciui. & scribentes in l. non dubium. C. de leg. Bald. post Cy. in l. si quis seruo. C. de fur. & in l. acceptam. C. de u. in qult. Sal. in l. 2. C. de noxa. Bar. & Bal. in l. si de hær. infi. per Imo. in l. si uero. §. de uiro. 3. fol. mat. & in l. ubi pure. in prin. ff. ad Treb. ubi vide quæ ibi dixi.

LEX XVII.

Si priuatus. No. qd populus non pōt mihi ius meum auferre. Dum legem Digestum uetus dixi in prima constitutione, dum quæritur vtrum omnia sint Principis

De iure aurcorum anulorum. Tit. X.

LEX II.

Iuvs^a Commodus. No. istam l. ad illud ex rescripto Principis legitime, possint spuriū legitime, non uocatis his, quorum interest.

ADDITIONES.

2. Bar. Diuus. Adde Bal. in pro. C.
b. Ale. No. istam. An comites possint legitime non uocatis his quorū interest, per Bar. in l. Gallus. §. & quid si tñ. de li. & posth. & Bar. in l. 2. C. de rem. app.

De liberali causa. Tit. II.

LEX VII.

1. Pronunciari super incidenti debet.
2. Possessio uitiosa non releuat quem a probatione.

Iberis. §. Si quis ex seruitute.

1. Iste est bonus casus, & multum allegatus. qd super incidenti debet pronunciari. Dic ut C. de ordi. iudi. l. j. Itē
2. qd no. quod possessio uitiosa non releuat quem a probone, ut C. de probl. siue possideris.

LEX IX.

Si pariter. Allegabam istam l. in ad qd. dicebat quidā, exbannitus habet pro deportato in mutatione status quoad locum a quo est exbannitus, & non quoad alia loca, & sic pro parte seruus, pro parte non, contra istam l. in fi.

LEX XXIII.

Ordinata. Ista est pulchra lex, & habet pulchros casus notabiles.

ADDITIONES.

2. Ordinata. Dide Bar. in l. Titia. sup. fol. mat.

LEX XXVII.

1. Testis dicens, mihi uidetur, probat.

Diui fratres. §. Si ex persona. Hic est bonus casus, & bonus casus. Ibi, uideri No. de uerbo, uideri. Facit in ar. t. si testis dicat, vñ mihi, quod decem annis possederit, quod ualeat eius dictum.

ADDITIONES.

2. Parif. Facit in arg. Vide Fel. in c. cum causa. de testi. in c. de extero. de homi.
b. Ale. Testis dicat. Quid si testis dicat, uidetur mihi, uide l. j. su. de nent. in sp. & l. quid tamen. §. si arbitri. sup. de arbi.

Quibus ad liber. procla. non licet. Tit. XIII.

LEX III.

Icinius Rufinus. Paria sunt aliquid in cō. siltire, uel i eo statu, qui de proximo rem producit in esse. Qd hoc allegatur.

Ne de statu defunctorum. Tit. XV.

LEX II.

1. Effusio litis contestationis, auctur instantia perempta.
2. Qui liti renunciat postea repellitur.
3. Renuncians instantia, an uideatur liti renunciare, remissive.

Non esse. §. Præscriptio. No. t. hic duo, effectus daret pempta instantia. Et gl. quæ est in l. 2. d. iur. & lit. expen. vult qd nō. Hic est casus 2. qd m unam lect. A. lia gl. ē, qd solutus sum tenere in l. pperandū. §. & si qdē. C. de iud. Et ista lect. tene mēti ad hoc. Sed no. qd ille qd renunciat liti, postea repellit l. postq. C. de pa. t. ad renūciādo istatue, uideat renūcia re liti. Ista gl. uidet dicere qd sic, sed cā repñēdit Cy. in d. l. postquā.

DIGESTORVM

LIBER XLII.

De acquirendo^a rerum dominio. Tit. Primus.

ADDITIONES.

De acquirendo. Vide late Fel. in c. cum ordinem. ext. de rescrip. l. as. in l. age in 2. no. C. de transac.

LEX PRIMA.

1. Dominium est de iure gentium, sed modus acquirendi de iure ciuili.
2. Dominium acquiritur per sententiam.

Varundam. In. tex. ibi, fiunt. Vide quod no. j. pro fuo. l. 3. In glo. i. ibi, nō rerum, sed factorum. q. d. non distinguif species acquirendi ipsas res, sñ lac. de Arc. In gl. per eque. Ista gl. sentit, qd ius gentium non uñ adstrin gere, nisi subiectos imperio. Cōtrarium est uerū per istum tex. Non ob. l. i. C. de sum. Tri. & fide cath. quia ibi in iure ciuili, hic in iure gentium, ut ibi per Doct. quod tene mēti. Op. quia. de iure ciuili acquiritur dñum. Sol. Dominium t est de iu. a gen. sed modus acquirendi dñum, est de iure ciuili. Et uide glo. in uer. ciuitatis nostræ, quæ inci. Romanæ, per excellentiā, qd modos ponit. Et adde vñum, t sper sñiam, ut uidebitis in l. Pōponi §. qui iussu. j. de acqui. poss.

ADDITIONES.

2. Alex. Et uide gl. No. hic per gl. modos acquirendi dominium, de quibus p Bar. in l. in rem. 3. de rei uendi.

1. Ingressi campum meum ad uenandum, si prohibeo, an capta per ipsum eius fiant, remissive.
2. Carceratus indebite si relaxetur, debet taliter relaxari, qd eius persecutio sit difficilis.

§. Omnia igitur. Lego usque ad §. illud, in leg. nālem. Opp. qd homo in nullius bonis est, & tñ non conceditur occupari. Dicit in gl. in §. fere. Infi. de rei. diui. Opp. §. ad exhiben. l. thesaurus. & j. de glan. legem. l. 1. Solue, ut in gl. Sed quæro, uolo t ingredi in campum tuum ad aucupā dum, & teā prohibere ingredi, an mihi aucupanti acquirit. Et glo. remittit ad l. diuus. §. de serui. rusti. præd. Contrarium non in §. fere. Infi. de rer. di. sed gl. in l. diuus. ē uera, & illā tenet Dyn. Po ne fuit aliquis captus t in ecclesia, pronunciat relaxandus libera t si propria, dimittis cum ire parum, & postea capis eum, an uideat is satisfacere? Certe non, quia debet esse data libertas talis sibi, qd difficultis sit eius persecutio, ut in prin. l. naturale. Adde tibi. l. neque. §. solutum. j. de uerb. sig. cum sua gl.

ADDITIONES.

2. Ale. Pone fuit. Adde quod notat Bar. in l. præfenti. ad fin. princ. C. de his qd ecclesiam confu.

LEX III.

Quod enim. In tex. ibi, id rōne naturali, & sic gētium. In tex. ibi, ut ingrediat. Quid si ingrediat postea dic ut no. in l. si. §. si j. quod ui aut clam. & hoc sentio gl. hic in uerbo, prohiberi, in fi. In glo. in uer. conceditur. ibi, in libero & c. uel dicas, qd hæc res erat in bonis nulli. sed ibi secus. In gl. i. ibi, neque Dei, hæc solutio est falsa: quia natura homo hodie i bonis nullius est, arg. in Auth. qd. mo. natu. effi. sui §. illud, si qdem. In ea gl. ibi, neque hoium, & sñ lac. de Arc. dicit hoc nō re periri iure cautum, per l. in laqueum, & l. si in ripa §. alluio. & l. adeo. §. propterea p alluionē. j. e. Solue, illa leges faciunt magis p gl. & uide qd no. gl. Infi. de rer. diui. §. litora, & §. ut lapill. i. In gl. in uer. phiberi, ibi resistere. no. qd possim phibere uolētē ingredi fun dum meum, uel ēt manu resistere. In ea gl. ibi. l. diuus. No. post phibitionē, facit ēt suum qd accipit, nec cogitur resistere, & hoc sentit glo. hic, licet 3. ium notet, & male, Infi. de rer. diui. §. fere. non tñ poterit sñm Dyn. retinere in fundo, sed conuenire me a ctione iniuriarum, ut no. in d. l. diuus, & no. §. in gl. uide quod no. in l. 1. de acqui. posses.

LEX V.

1. Si incipi molendinum, & alius post me incipit, & citius perfecit, an possim prohibere.

Naturalem.

§. Illud. Op. i. l. Lōbardorū. de uenatorib. l. pe. Sol. Aliud de iure illo, aliud de iure isto. sed de pñetudine appro batur opi. Trebatii. Et tene mēti istam gl. tquam allegauit in tra. ta. de molendinis. Ego incepti facere molendinum, alius perfecit ante me, quæritur an possit me prohibere. Et sñm rationem l. C. non, quia ubi inceptimus imperfecte edificare nō est nostrū, ut hic, nisi perfecte capiamus. Sed glo. dicit, qd consuetudo obserua in 3. ium, sed de iure hoc teneo. Et responde ad istam legem, & dic ut dixi in materia de molendinis.

1. Accidens quando mutat naturam, & quando accidens, & quando natura inspicitur.
2. Scholaris deponens animum studendi, amittit privilegium scholarium.

§. Apium

Sequitur repetitio eiusdem legis.

4 q non licet plicere morticina in via: qd facit, qn reperit qdam de nocte interfectus: ante domum tuam, utrum psumat interfectus ibi, ut uicinia teneat, qd non cepit malefactores, & an sit psumptio aliqua dñm domus, & facit, qd sic, quia ois ista purgatio pñet ad eum, qui hñt domū prope. Si aliter pñtaret aliam, pñcisse, nō pñteret ad eum, dicam in l. ne quis, de incen. rui. naufr.

A D D I T I O.

1 Ale. Interfectus. Quod intelligit uerum Ro. in l. i. s. hoc rescriptum. fu. ad Syl. si ille confectus erat talia facere, arg. in Linciuile. C. de fur. uide qd dixi in l. fi. inf. de quaest. & Bal. in l. 3. §. cognoscat. fu. de off. pñf. c. uig.

L E X I I I I.

1 Actio uia reiecta est in factum ex hoc edito.

2 Vicini tenentur pro uia de fructu, quando destruens non est soluendo.

Si in agrum. §. Qui uiam. Quia sit actio uia reiecta? Dic, ut glo. puto tñ. q non sit actio per se, sed est actio in factum ex hoc edito, uel per leg. Aquil. Quid si ille, qui destruxit uiam publicam, non est soluendo? Dic, q tenentur uicini, ut fu. eo. l. ædiles.

De fluminibus. Tit. XI.

L E X P R I M A.

It prator. No. de optione uiciniæ, & contratæ, de quo dixi in l. de minore. §. plurium, de q. Item no. quid dicitur flumen.

§. Ripa. & fin. Nota quid est ripa, de quo, infra eodem leg. penul.

1 Fossa molendini alicuius, quod sit publica.

§. Si fossa. Est argn, q fossa mei molendini sit publica, est enim fossa manu facta, p qua currit aqua, quod quare intelligatur, dixi in repet. quam feci de l. quominus, j. eo. de ditione, in, & an percussus in limine dicatur percussus in domo.

§. In publico flumine. No. q dictio, in, denotat q intrinsecitatem, quando deferuit ablatio casui, de cuius ditionis natura dixi plene in l. Gallus. §. ille casus. s. de liber. & posth. Facit ad q. aliquis percussus fuit in limine domus, utrum dicatur percussus in domo. Dicam j. de colla. l. i. §. hoc interdictum.

A D D I T I O.

1 Barb. In flumine. An aut uilla teneatur, si ignoraret malefactorem, uide plene de hoc per Lud. in l. i. §. hoc rescriptum, sup. ad Syl.

1 Non debet aliquid fieri in flumine publico, per quod noceatur alteri.

§. Non autem. No. q nō dñt aliquid fieri in flumine publico, q qd noceat alii, q facit ad mām molendinorum. De quo dixi plene in rep. l. quominus, j. eo.

1 Excipiens inepte, ita succumbit, sicut qui agit inepte.

§. Labeo. Tu habes ex hoc §. notab. qd f. sicut ex inepta actione proposita, q succumbit. ita si ppositus exceptionem inepte, ita dicit tex. no. hic. Pro hoc facit, quod no. Spe. de excep. §. uisio qñ. circa prin. & l. plane. s. de pet. har. & not. Cy. de rei uend. l. domum. Dicam plene j. de excep. l. i.

A D D I T I O N E S.

1 Ale. §. Labeo. Vide aliquid per Bar. & Mod. l. i. Tit. i. textores. s. de le. i. Circa istū. §. in quo hñt, q sicut inepte agēs, ita inepte excipies succumbit. Adde, q id: eēt si obicere exciperet, q pñde est, ac si nō exciperet, ut nō. Bar. & Doc. d. l. i. Tit. i. Et dñt obicere exceptio, qñ bene nō pñt intelligi. L. i. de his, q p nō s. cha. Et sic facit, in Bal. in d. l. Tit. i. §. cōm pñt aduocato, q subdit q oēs aias exceptiones cōpetentes obiciunt. Nā d. clausula nñt opari, ex quo specific non apparet, de qua exceptione fit sen. um. Pro quo bene facit l. scire oportet. §. scire autē. s. de excu. tut. Et q excipies nō possit aliquid declarare uigore dictē clausula, facit qd nō. gl. in c. pastoralis, de exce. tamē pñt esse fm Bal. q operat, ut non uideat se restrinxisse ad exceptiones ppositas, qd poterit alias pponere in termino. facit qd hñt l. i. de excu. tut. §. qui autē, & in l. p. litem. §. i. de excu. tut. & qd nō. in l. dinus. s. de re iur. Et fm hoc vñt qñ fiali q excipiat tē testes, q corrupti falsum dixerunt, licet tunc uideat se restringere ad pbandū utrū que, d. l. diuus. tñ hoc erit uerū, nisi sit additū, qd proponit oēs alias exceptiones sibi competentes, & uide lmo in d. l. Tit. i. ad hoc nō. facit l. aut qui aliter, §. quod ui aut clam. & ad istum tex. uide Bal. in l. i. ad si. Cunde ui. & l. edita. C. de eden. & in l. i. circa prin. C. de cond. ob tur. cau. Sed nunquid sicut q pñt redire ad uiam aptam in actione, c. examinata, de iudi. & l. i. sup. si mens. falmo. dix. & l. libellorum. §. qd si libelli, de accu. ita fit in exceptione, c. cōfessionem, de ele. facit qd non, qd intelligit uerum, cum post terminum peremptorium uoluerit corrigere, & supplere. Nam ē accūsans inepte nō possit. l. accu. faturus, de adul. scus est credendum, si hoc facere uellet intra terminum, & apte concipere, quod inepte deduxit, arg. d. §. qd si libelli. l. i. dixit Pe. de Anch. in d. cl. constit. & Bal. in l. edita, C. de eden. Et quid si exceptio est inepta, sed probatio est apta, uide quod no. in l. i. de iur. om. iud.

1 Barb. Et uide, quod no. in l. i. scire oportet. §. scire autē. de excu. tut. Bar. in l. i. Tit. i. textores, de leg. i. & latius in l. inf. de excep.

Pom. Vide Fel. in rub. ext. de exce. uer. sufficit oē. & Car. Ale. in proce. Dec. & Ol. dr. conf. 22. Ale. in l. i. patroni. §. q fidei. fu. ad Treb. & Bar. in c. Rodolphus, de reser. post. D. Ant. ibi. & in terminis illius tex. dñt esse opinionē, quē non pos. se cōueniri uigore talium litterarum, non aut illas nō ualere, quia ita inepte exciperet, cum ualeant literę, licet non possint p literas ciuitatis cōueniri & ibi dñt. & Ale. conf. 44. uol. 3. ubi loquitur in exceptione obscura.

1 Paris. Si propro uir. Vide Fel. in c. pñt oralis, uer. fing. gl. de exce. & in rub. eo. ti.

L E X I I.

Quominus. Ista est una de repe. iō hic non dico, uidea tis in repe. Vide gl. q incipit, nō tñ uia, & c. & in n. gl. Hanc q. tagit gl. in l. i. quis ex argentariis, §. si initium, de eden. & l. i. manifeste, C. de ser. & aqua. & ibi per Cy. & Bar.

- 1 Aqua de flumine pub. non nauigabili, licet postea intret flumen nauigabile, si cite ducitur.
- 1 Bononienses licite ducunt aquam de flumine Rheni, cum post intrat Padum.
- 2 Habens molendinum in flumine inferiori, quando possit alium facientem molendinum supra impedire.
- 3 Habere edificium in flumine pub. quis licite ducitur, si habet ex Principis, uel Senatus rescripto, uel quando licite habeat, nu. 5.
- 4 Rescriptum tale, an debeat habere clausulam, non obstante tali lege, remissive.
- 4 Item ille habet licite, si lege municipali permittitur, condita a ciuitatib. quæ habent ex privilegio, prescriptione, uel consuetudine merum imperium.
- 4 Item si habuit tanto tempore, quod memoria non extet.
- 6 Damnum non pati, & lucrum non capere, non procedunt a pari.
- 7 Faciens illicite respectu iuris publici, potest a quolibet priuato impediri, secus si respectu priuati, quia ille solus impedit.
- 8 Quis facit edificium in flumine infra, per quod aqua reflagnatur, & impedit meum molendinum, quod est superius, potest a me prohiberi.
- 9 Quo iure agatur contra illum, qui edificat supra, uel infra, ita quod meum molendinum impedit.
- 10 Si unus hodie incipit laborare in flumine, & ducere aquam, alius cras, primo incipiens potest secundum prohibere, si opus prosequitur, & aqua non sit sufficiens utrique ad eum usum, ad quem ducitur, nu. 12.
- 11 Opus ceptum, quando quis dicatur prosequi.
- 13 Si duo inciperunt eodem tempore fabricare, uel unus primo, alter post, cum de primo ignoraret, usus aquæ communicatur, uel sorte diuiditur temporibus, & mensuris, prout potest.
- 14 Cautela pro illo, qui primo incipit fabricare in flumine publico, pro occupando aquam.
- 15 Faciens molendinum in flumine publico, q non possit immittere tigna in ripa uicini, pro faciendo clusam eo inuito.
- 16 Riparum proprietates est riparum, quorum pñtis adheret, licet usus sit publicus.
- 16 Non possum in ripa, quæ est contra me ab alia parte fluminis, aliquid immittere, licet inter prædium uicini, & ripam sit uia media.
- 17 Si ripa fluminis, quæ adheret prædio tuo, ita est naturaliter ordinata, q aqua ad me pellit, ita q possum ducere ad meum molendinum sine clusa, non potes formam dictæ ripæ mutare.
- 18 Aedificans in flumine publico, si facit clausuram, quæ protendat ultra mediū fluminis, & contra uicini agri frontem, quando possit prohiberi.
- 19 Consilium pro domino proprietatis ripa fluminis, iuxta suum agrum posita, ut acquirat possessionem.
- 19 Aedificatum, uel natum in flumine publico, q sit eorum, qui prope ripam prædia possident, nu. 18.
- 20 Clausura, quæ fit in flumine publico, appellatur in iure specus, uel septum, si ue lignea, siue lapidea.
- 20 Super clausuram factam in flumine publico, quando possim edificare.
- 21 Vicini superiores, uel inferiores, quando possunt facientem clausuram in flumine publico impedire.
- 22 Formula, seu locus canus, qui sit ad latus fluminis ad aquam ducendam, an sit publicus, uel priuatus: quod sit priuatus.
- 22 Formula appellatur in iure ciuili, & quadoq; et in uulgari appellatur uallū.
- 23 Quis non potest aquam molendini alicuius ad suum molendinum ducere, nisi illa aqua reuoluet alieum publicum.
- 24 Formula, per quam aqua ducitur, non potest fieri in uia publica de iure.
- 25 Molendinum molendini superioris, an licite possit tempore siccitatis facere recollectam aquæ, inuito domino molendini inferioris.
- 26 Ius præoccupationis aquæ molendino destructo, quāto tempore perdat, ubi quod ius ducendi aquam ex flumine nauigabili perdatur spatio x. uel xx. ann. & uide num. 29.
- 27 Ius ducendi aquam, quod competit per modum cuiusdam facultatis, puta de flumine non nauigabili, non perditur mille annis.
- 27 Iuri eundi per uiam publicam non præscribitur.
- 28 Ius ducendi aquam per fundum uicini perditur spatio x. uel xx. ann. per fundum meum fundo amisso.
- 30 Existens in quasi possessione piscandi, solus in flumine publico, quando possit iure præoccupationis alium prohibere.
- 31 Allegant in iustam causam, quare edificium non reparauit, subuenitur per reuocationem in integrum.
- 32 Si flumen mutat alieum, an quis amittat ius suum aquam ducendi, & etiā seruitutem ducendi, per fundum uicini.
- 33 Molendinum, uel edificium, quod ad plures pertinebat si impetu aquæ destruitur, & unus uult reparare, alter dissentit, uel non uult, qualiter consulatur edificanti.
- 34 Molendina, quæ sunt in nauicula, ut ea, quæ sunt in Tado, quod sunt edificantium.

Vominus. Hæc l. tria facit. Primo ponit dictū usque ibi, sed si. Tertio ponit suæ limitationis exēplū, usque i f Et primo op. hic dñt, q aqua pñt duci, nisi uetet Impator, aut Senatus Sed §. nam ēt uicini pñt uetare auctoritate edicti pñtoris positi. j. ti. i. l. i. pñ. Solu. l. i. s. vñ uetare Impator, qñ uetare edictū pñtoris sua auctoritate. l. i. §. oia C. de vet. iu. enūc. Præterea istud edictum hñt locum, qñ aqua ducitur cū uicinatorū iniuria, ut j. ti. i. l. i. §. i. & s. sunt aqñ, qui putant. Illud autē ēt de mēte expñsa Imperatoris l. i. §. merito, & s. si quis

- 2 qd a pŕiŕipe, s. ne qd i lo. pub. Scdo op. dŕ hic, q aqua nō pŕt duci si eŕt i uŕŕu publico, ſed oia flumina, & ripe iŕŕŕu ſunt i uŕŕu publi eo, ut Inſt. de re. diu. §. flumina, & §. ripari. & s. de re. diu. l. ripari. ergo ex nullo flumine poterit duci. Huius pŕiŕi timore gl. hic itel ligat, q hic reſtringit p ſequēte ſſam, ut intelligat de uŕŕu publico nauigadi tñ, & hoc ſentit illa gl. paru a, q dŕ, q qñ ſit eūdi, & c. ſm hūc itel ſm diuifi ſſam. Poſſes alio mō legere. l. q pŕimo ſſam po nat, deinde ponat tres exceptio. Pŕia ibi, niſi Impator. Scda ibi, ſi mō nō ſit i uŕŕu publico, ſi ſci, uel ciuitatis, uel alicuius municipij puta, q illa aqua utiſ ad molēdinū, uel ad aliud ædificiū, & tunc nō pmitſit alii aquā ducere, ut hic, & c. de aqua duc. l. i. l. i. 11. & p totum. ſi itel ligas, q hio loquat ſ illo uŕŕu publico, q ē iuriſgē tiū, q quo loqŕ d. l. ripari, cū pcor. Tertia exceptio ē ibi, ſed ſi hoc ē, qñ aqua nō eſt i uŕŕu publico dicto mō, ſed flumē eſt nauiga bile, vŕ ex eo aliud ſit. Tercio op. ad ſi. oē flumen, aut itrat aliud flumē, aut mare, qd pſtat eſſe nauigabile, ut s. e. l. r. §. nō aut oē. ibi no. ergo ex nullo flumine poterit aqua duci. Sol. i quātū op. d flumine, qd mare intrat, nō obſt qd propter aquarū abundantiā ex vnico flumine nō dŕ recipere incrementū, uel diminutionē, & ſic nō eſt eadē rō, q i flumine nauigabili. Itē i eo flumine, q itrat aliud flumē nauigabile itel ligas, q nō liceat aquā ducere, ſi p hoc auertit a dicto flumine nauigabili, ſed ſi aquā ducō, & nihilomi nū flumē nauigabile itrat, iſtud nō ē phibitū, ſi bñ pſideras rōnē iſtarū legū, & ſic Bonon. iō lſime ducit aquā de flumine Rheni, cū poſt itrat Padū, & ſic dē itel ligi, q ē s. e. l. i. §. nō at, & qd ibi no. Ponomus circa iſſal. aliquas quotidianaſ qōnes circa molēdinā, & alia ædifi
- 3 cia, q i flumine ſiūt. Pŕio qŕo, ſi hēo molēdinū, & alii faciunt molēdinū, s. ita q me ipediūt an hoc facer poſſint? Gl. tātū. nec ſtat, alibi ē tātū, nec ſtat de edē l. i. q ſ ex argētariis §. ſi ini tiū, & ē tātū. C. de ſer. & aqua. l. ſi manifeſte, & ibi gl. ſtat ſe, ſi q facies ſ. molēdinū, pŕ me impedire. Sed iſta qō ſuit antiqua, & ſabbatina, & ſuit per D. Fran. Accurſ. diſputata, & alios Doc. Bo non. & oēs ſclinat ad illā ſſam, ut diſtinguam? Aut flumē erat pŕiuarū illius, q pŕimo habuit, & illius, q ſecundo fecit, & tūc ille, q ſecundo facit pōt licite facere, ſi hoc pŕiuarū facit, ut ſibi pſit, ut s. de d. i. l. fluminis. §. ſi. & l. Proculus. ſecus ſi faciat, ut alii noceat. l. i. §. deniq. ſu. de aqua plar. & ita dē itel ligi gl. d. l. ſi manifeſte. Si uero flumen erat publicū, put ē oē flumē, qd ppetuo currit, ut ſu. e. l. i. §. fluminis, tūc aut pŕimū habuit molēdinū licite, aut nō, ſi habuit licite, nō pŕt ſecundo facere, nec auferre ſibi lucrū, q licite caput ex publico. l. i. §. merito, ne qd i lo. pu. Si uero nō hēt licite, tūc ſcds pōt iſpedire ut d. l. i. §. idē ait, pŕin. & ita tenet Cy. i d. l. ſi manifeſte, qd puto uerū. Scdo qŕo, qñ pŕimū dicat hēo licite & qñ nō, & hoc qŕo i ædificio, qd ē i flumine publico? Rñ. hēo li cite, ſi fiat ex pŕincipis reſcripto, uel ſenatus, ut ſu. de aqua plu. ar. l. qd Pŕincipis, & ſu. de aqua quo. & æſt. l. i. §. pmitſit. Vtrū aut in reſcripto habeat neceſſe dicere, nō obſtat tali lege? gl. hic tangit, ſed tu melius examines, ſm ea, q no. in l. i. §. ſi ius, ut uŕŕu pub. q Cy. itē ſi pmitſit a lege municipali ciuitatis, ut j. qd vi, aut clā. l. i. §. plane. no. ſu. ne qd i lo. pub. l. i. in pŕin. Sed hoc intellige ve rū in ciuitatib. Italiz, q ſibi de pŕiuarudine pſcripſerūt merū impe riū, & ita portus flumē, & ſiſta. Sed de cōi pſdicta ſunt pŕincipis, ut in ſeu. tit. q ſunt reg. c. i. & ſic ſi poſſet a lege municipali pmitſi. Ad q facit, qd no. in Auth. de ſen. ciui. §. iuſſuradū, ſi mag. gl. Itē hēt licite, ſi tāto tpe habuit, cuius nō extat memoria in pŕiū, l. hoc iure. §. ducit aqua, de aque quo. & æſt. Si uero ſi nullū iſtorū interueniat, tūc aut flumē ē nauigabile, & tūc ille, q ducit pŕimo, facit illicite, ut hic, & s. de aqua plar. l. ſi aut. §. ſi. Aut nō ē nauigabile, & tūc licite facit auctoritate iuriſgētū, quo iure flumina, & corū vs⁹ & iura ſūt publica, ut Inſt. d. re. diu. §. flumina, & §. ripari. & s. de re. diu. l. ripari. Nā lex pŕis nō pmitſit ducit aq, ſed ſi declinat in flumē nō nauigabile, p iura ciuilia nō eſt phibitū id, qd eſt de iu re gentiū licitū, dū tñ ille, q ducit pŕimo, ducat ſine vicinorum in iuria, alſ teneſ interdicto ppoſito, ut j. ti. l. i. in pŕin. & §. ſi tāt q putat, & ſu. d. ſer. ruf. p. d. l. Impatores, in ſi. Dices tu, nōne ſp ē uici norū iniuria, q nō pnt facere ſuū ædificiū? Rñ. nō patit iniuriā, e ſer dānū, ſed nō acqrit lucrū, & nō ē t par, eadēq; rō, lucrū cape re, & dānū pati. l. ſi. C. de codi. & l. q at, i pŕi. ſu. q i frau. cred cū ſi. j. tē aduerte, qñqs facit illicite reſpectu pŕiuarū, ille ſolus pŕt facie tē iſpedire, nō alī⁹ tertius, q qŕu ad eū illicite facit. l. loci corp⁹. §. ppetit. ſi ſer. uen. ſed qñ facit illicite reſpectu iuris publici, tūc gli bet pŕiuar⁹ pŕt iſpedire, ita loqŕ l. i. §. idē ait. s. ne qd i lo. pub. Tercio qŕo, ſi aliſqs facit ædificiū i flumine, p qd aqua reſtagnat, ita q iſpedit meū molēdinū, qd eſt ſupius an ſi idē iuris, quod ſu. Di co, q ſic, p l. j. qd aut ait. j. ti. j. ibi, uel alior. Pro hoc ſu. de aqu. plar. l. i. §. Neratius, & §. ſed & apud. & l. i. §. i. Sed p hoc uŕ obſtare. l. i. §. pen. ſu. de aqu. plar. Sol. ibi ædificabat i ſuo, ut ibi not. qd nſa loqŕ, qñ ædificabat i publico. Sed certe ſi ædificat i pŕiuato, nō pōt, qñ aqua ante libere curebat, & ſibi dānnum non dabat, ut ſu. ne qd i lo. pub. l. i. §. idem Labeo. aſt. incip. Tſi in ſuo. ut ibi no. Sol. ſm illā gl. dē itel ligi hēc qd. j. Quarto qŕo, quo iure agā ſ illū, q ædificat ſu. uel i. ita q meū molēdinum impedit? Rñ. aut ego hēo molēdinū cū iſto curſu aque tāto tpe, q trāſiuerit pŕior æſtas, intelligēdo pŕior æſtatē, ſm qd dŕ j. ti. l. i. §. ſſas, &

tūc poſſū intētare qd cū interdictū. ne qd in ſu. pub. poſitū. j. ti. j. in pŕin. Nā aduerſarius facit, q aſt aqua ſuat q pŕior æſtatē fluxe rit, ergo, & c. Aut nō habui molēdinū tāto tpe, & tūc poſſum age re iſto interdicto utili, ut in caſu l. i. §. nō autē. ſu. p. c. Et ita itel ligat Roſ. i libellis ſuis ſu. p hoc tit. licet nō allegat bonas leges. Et iſtud ē ualde utile ſcire pp ſiuerſitatē pcludēdi in libello, q colligit ex iſtis legib. Itē poſſet agi negatoria gñali, ius tibi nō eſſe ita ædifica re, ut ſu. de aqu. plu. arc. l. i. §. Itē ſciēdi. Dices tu, qñ hoc, cū nega toria dē ſoli dñō, ut ſu. ſi ſer. uē. l. i. §. i. ſed iſte nō eſt dñs loci, in quo ædificat, quia i flumine publico ædificat. Rñ. eſt dñs ſui mō lēdini, cui nocet pp op⁹ factū in flumine publico, & ſic noſe ſuē rei agit. ar. s. de aqua plu. arc. l. j. Itē ſi eſſet factū pŕepta noui ope. nun. poſſet agi interdicto, de no. ope. nū. Itē interdicto, qd ui, aut 10 clā, ſi eſſet factū ui, aut clā, ut j. qd ui aut clā. l. i. ſi facit. §. i. j. Quī to qŕo iuxta pmiſſa, uos uidetis, q melior ē cōdō eius, qui i flumine occupauit, Pone ergo, q vnus incipit laborare hodie in flumine, alius incipit die ſequēti, quis iſtorū pŕeferet? Qd iſta in boc recidit, an aqua dicat occupata ſolo uerbo, uel incipiendo opus, an requi rat, q aqua ducat, uel requirat, q ædificiū, ad qd ducit aqua, ſit p ſectū. & vŕ q ille, q pŕimo incipit, & uerba occupationis pŕimo p ſert pſerat. nā caput hŕ p pſer. l. i. & ſi nō ſunt. §. i. ſi ſer. l. i. ſu. de au. & arg. le. cū ſi ibi no. Pŕeterea, cū tractat de iure qŕendo, ille p ſert, q ad lit. pſert. puenit pŕius, & ſic q pŕius ad initū puenit, ut j. de uerb. ob. l. ſi Titius, de p. c. l. plurib. & de leg. l. i. ſi plurib. & ibi per Dyn. ergo ille erit potior, qui pŕimo incipit. Ad idē. l. q pŕior. s. de iud. Pro hoc facit qd dŕ d. ſeſauro, q qŕit ei, qui pŕimo uidit non tñ pŕius occupauit, ut no. ſu. de acq. re. do. l. nūq. §. ſeſauro. & Inſt. de re. diu. §. itē lapilli, licet hēc gl. reprehendat, ut no. p Cy. C. de acq. poſſ. licet. Eſt vŕ, q ille pſerferat, qui pŕimo aquā du xit, uel ædificiū pſerfecit, q cum agit de iure qŕito pſerfecit, ille pŕi mo pſert, qui pŕimo ad ſententiā puenit, ut no. ſu. de nox. l. ſi ſiſ a multis, de re. iud. l. inter eos. & no. p Dy. in l. ſi plurib. s. de leg. l. i. Cō ſtat aut, q ſententiā ē finis litigij, ut ſu. de re. iud. l. j. hic ergo pſerri dēt, q pŕi aquā duxit, & ad finē operis puenit. hic. n. tractat de iu re qŕito pſerferendo. Nam cuiuslibet de pupillo eſt ius quæſitū aq ducendē de flumine publico auctoritate legis huius, tractat ergo, quis in hoc iure quæſito pſerferat. Pŕeterea, in his in quib. p occupationē aliquid ius acqrimus ante pſectū occupationem nullū ius habemus, q ante multa accidere pnt ne occupemus l. nālem. §. i. & l. in laqueum, ſu. de acq. re. do. q. l. j. §. Neratius. ſu. de acq. poſ. & ita hic, non acqrit nobis ius in aqua, niſi poſtquā ducta, & poſtq eſt pſectum ædificiū. Pſerfecit aut vŕ, qñ quis pōt uti ædificio, ut j. de uerb. ſig. l. ædificia. q pſerfecit. An. n. mul ta accidere pnt, ut ædificiū nō pſerficiat, & ſic qui aquam au ferret, nullum dānnum daret. Sol. dico, q nō eorum, q occupatio nem acquiruntur, non cadit in nſa quæſt. nam illud habet locū in illis, q cōia ſunt, & in nullius bonis, nō aut hēt locum in his, q publica ſunt, ut no. Inſt. de re. diu. §. illorū. ſed flumina ſunt plu blica, ut Inſt. de re. diu. §. flumina, ergo, & c. Hic ergo eſt pñctus, qñ duo utunt loco publico, & per uſum unius, impedit uſus alte rius, quis pſerferet? Et pſtat, q ille qui pŕimo incipit, uincet illum, q ſecundo incipit, ſi potuit pŕeuidere, quod per uſum eius im pediretur uſus illius qui pŕimo incipit. Et pro hoc tē. & gl. ſu. ne quid in loco pub. l. i. §. i. ibi. & tantū iuris, & c. eſt ſm tertiā lēct. ibi in duob. plauſtris obuiantibus, & idē iuris eſt in uſu fluminis publici.

ADDITIONES.

- a Alex. Secundo opp. Qualiter aut intelligit, q omnia flumina nauigabilia pŕi nēt ad Imperiorē, & qd de litorib. maris, uide Bal. in l. pen. C. de condi. infe. Menoc. Secundo opp. Ruy. conſ. pen. nu. i. lib. i.
- b Barb. Tercio opp. Et uide Bar. in cōſ. 34. inci. Viſo proceſſu ubi conſultit in pŕi mo dubio, q non ualet libellus, in quo quis aſſerit flumen ſpectare ad ſe, ſi flu men mutauit alueum, & eſt effectum publicum, uide omnino. Io. Fr. Ru. Adde Curt. conſ. 33. inci. Potens nobilis, quod reſert & ſequitur Bar. hic, & dicit, q cum eo omnes tranſeunt.
- c Alex. Pŕimo qŕo. Huic applicatur qd, pone, q quis habeat territorij, cui⁹ ea pur eſt molēdinū, qd cōcedit mihi in ſeu. iſte dñs ē in inferiori parte uult facere aliud molēdinum me inuito, quæritur an poſſit. De hoc dŕ Bal. in c. i. §. ſi de māſo. de cōtrouer. inueſt. Vide aliam qōnem de molendino, per Bar. in l. p agrum, de ſeru. Et iſtis adde Bal. in rub. de rer. diuiſ. & in l. item pupilli, eo tit. Et quid ſi duob. molendinis ius aquæ conſeſſum eſt, & aqua non ſufficit p ambob. quis pſerferat, uide Bal. in l. ſi plures. C. de cond. infer. & uide Bal. poſt Cy. in l. ſi manifeſte. C. de ſer. & de hac qōne, uide Bal. in l. i. in 8. & i. 3. opp. C. de ſent. quæ pro eo, quod inter. profer. quod tñ intelligit, ut inſ. in j. qd. & uide Pau. de Caſ. in l. quod autem. ff. de ſeru. tit. nr. p. p. Adde pulchram q. Fal. conſ. 76. i. lib. & ibi quomodo cognoscatur publicum flumen.
- d Claud. Adde alia qd. molendinorū, per Pau. de Caſ. in l. i. circa pŕin. ff. de uſuc. Men. Barb. conſ. 37. col. i. lib. 4. laf. conſ. 95. li. i. Ruy. conſ. i. 10. nu. 2. 3. lib. i. con ſ. pen. nu. 5. eo. conſ. 66. nu. 2. lib. 4. laf. conſ. i. 50. in ſi. lib. i.
- d Io. Fr. Ru. Secundo qŕo. Adde Ale. conſ. i. 143. Conſideratis uerbis instrumen ti ubi reſert, & ſequitur Bar. in hac 2. q. & uide laf. hic.
- Menoc. Paris. conſ. i. 105. nu. 1. 2. 3. ibi. Ruy. conſ. 98. nu. 2. lib. 4.
- Menoc. Item. Vant. tract. uultit. ex defect. iuriſ. nu. 36. 2. Dec. conſ. 468. nu. 14. Ruy. conſ. i. 8. nu. 1. 4. lib. 4. conſ. 94. nu. 2. lib. 4.
- e Pom. Non patitur in uſum. Vide in ſimili Alex. conſ. i. 13. uol. 3. ubi dicit inter cetera, q qui aliquid facit principaliter, ut ſibi proſit, non autem ut alteri no ceat, non uidetur iniuriam facere.
- Menoc. Tercio qŕo. Ruy. conſ. 96. nu. 4. lib. 4.

Inſt. dicit a hōe mōlād dŕ pſer
in d. l. i. quod mōlād dŕ pſer.

publici. & aqua ipsius, qd est in usu viae, & itineris, ut j. tit. 2. l. i. §. i. & §. ii. & fm hoc uincet ille, qui incipit primo. Incepisse aut intel-
lige, ut j. de polli. l. i. §. cepisse. Vel si uelles dicere, qd flumina sunt
publica, uisus est eorum est cōis, ut vñ tex. dicere in d. §. flumina.
Inst. de re. diu. licet gl. ibi alr exponat, & fm hoc de iure scripto re-
grit pfecta occupatio, p iura superius alle. tñ istud ius scriptum ē
de pfectudine correctū, ut ille dicat poccupasse, q primo incipit,
& psequit, & ita nō glo. in d. l. nālem. §. i. ergo in proposito, ut ille
dicat occupasse q incipit laborare. ut aqua ducat, si tñ incipit op^o
psequit, secus si desistat, fm opin. Tre. i. d. §. i. Item si uelles dicere
illa iura nō esse p pfectudine, correctā, adhuc uerū est, quod dixi
de iure. Nam iura pdicta loquunt in animalib. q in nullius bonis
sunt, sed in reb. inanimatis sufficit sola inceptio. vñ si quis uellet
in mari, uel in litore edificare, statim suū sit cū pilas iactauit, nec
regrit rei pfectio, vt §. d. acq. re. do. l. ergo. §. ii. Præterea, lex dicit §.
ne qd in lo. pub. l. 2. §. aduersus. qd ille est tuēdus, qui in litore adifi-
cat, uel mole in mari iactat, & sic uti uerbo pñtis tps, & edificat.
Sufficit ergo si in pñti edificet, & opus psequit, non aut requi-
rit, q opus psequerit. Quod aut dixi, q opus psequat, non intelli-
gas ludaice, quod sp eum ita pñtue oporteat laborare, ut neque
comedere, neque dormire possit. Nā act^o nāe interueniēs nō ob-
stat, ut C. de tella. l. cum antiquitas. Idē dicerē si aliquib. dieb. dif-
ferret, qrens magistros, & alia pparamēta, arg. eius quod nō. j.
de ui. & uiar. l. 3. §. cum igit. sed si post opus incaptum ipse negli-
geret, psequi opus, credere cū ius suū amittere, ut §. de dam. infe.
a. l. i. finita §. pe. & §. de acq. pol. l. i. de eo. §. i. Predicta uera, si aqua
12 ad eū vsū, ad quē ducit, nō sufficit utriusque, nā si utriq. sufficeret,
gl. ibet posset ducere, ut j. de aqua quo. & alii. l. Lucio. & nō in l. a-
qua. C. de let. & aq. & §. de aqua plu. ar. l. in pcedēdo. Itē determi-
nati sūt Bononiæ, cū cōe pcessit primo Fratribus Prædicatori-
bus aqua ex uno flumine ducere ad coquēdū fabā, & postea pcessit
fratrib. Minorib. Nā cū illa aqua sufficiens esset ad utrūque, di-
13 uiserunt eā mēsuris, & gl. ibet ordo ducit eā ad suū locū. j. Sexto q^o
ro, qd si duo incaperint eodē tpe, unus primo, alter post eū, & d^o
primū ignoraret. Vñ dicendū, q fit loc^o gratificationi, ut l. dirimat
forte, ut nō. in d. l. i. §. i. ne qd in lo. pub. Tu dic melius ulum dicte
aque cōdicatū inter eos, uel forte dirimendū tps, uel mēsuris,
put pt s. de ser. rust. pd. l. Imperatores, in prin. Et iō est cautela, q
14 ille, q primo opus incipit, faciat fieri publicum in l. i. m. & nūcia-
ri alteri uicino, q ipse occupat, & occupare intēdit ulum dicte
aque ad tale adificiū, & siciam fieri feci. Itē bonū esset, si qs cū iu-
dicis, auq^oritate opus inciperet, hoc tñ nō est sp ex necessitate, ut
15 §. de acq. re. do. l. quis, qd dic, ut ibi. j. Septimo q^o ro ego qui uolo
b. facere molēdinū, uel uolo facere in flumine clausurā, & tigna, &
alia adificia, uolo inimitare in ripa uicini, quā p me est, ut p hoc
aqua in meā ducat, an possim eo inuito? Et vñ, q sic, * qa riparū
usus est publicus, sicut ipius fluminis, ut j. l. p. c. si. Cōtrariū di-
co, * nā riparū pñtietas iporū est, quorū pñtis, adharet, ut §. de re.
diu. l. riparum. & Inst. de re. diu. §. riparū. Vñ aut riparū est pu-
blicus, ut dicitur leg. pñtis aut eū, q hēt usum, uel usum fr. nō posse
inuito dño in ipius prædio nouū adificiū facere, ut §. de usufr. l. i.
q^o uisum, als inci. si usufr. §. sed si edifi. & l. usufr. nouū, ergo, & c.
Pro hoc vñ acq. re. do. l. qd i litore. & l. eq. Plus dico, q si aliquis
ripa mea edificauit, nō solū p iudicē destruet, sed ēt mea ppta au-
ctōritate destrua, si sum in possessione dicte ripæ, ut fu. ad l. e. Agl.
l. quemad. §. i. & j. qd ui, aut clā. l. si uirē. §. si ad ianuā. & nō. fu. de
16 op. no. nun. l. de pupillo, §. meminisse, circa fi. Octauo q^o ro, qd si
ripa, q est p me ab alia parte fluminis, adharet uia publica, an in
ea possim edificare nemine regstro, uel cuius pñtisum requirā?
Plura pñt allegari. Bñ dicā, q idē iuris est, si nō possit fieri inui-
to dño pñtis, qñ est iuxta uia, cui adharet ripa, nec est uia pñtis
to qn ad eū pñtiant pñtias ripæ, ut fu. de acq. re. do. l. Marti^o, &
nō. Inst. de re. diu. §. riparū. in gl. sed qd si in uia. Nono q^o ro, qd si ri-
17 pa fluminis, q adharet pñtis tuo, ita est nātr ordinata, q aqua ad
me pellit, & possum ad meū molendinū ipsam aquā ducere sine
aliqua clausura, tu formā factæ ripæ uis mutare, ut sic p hoc aqua
ad me nō ueniat, an possis? Vñ q sic, qa tua est pñtias, ergo in ea
potes qquid uis. l. in re. mandata. C. mand. & l. nemo. 2. C. de iud.
cū si. Sed pñtis dico, qñ est iuxta uia, cui adharet ripa, nec est uia pñtis
ret spēm commutare, & usufruari pñtis dēteriorē facere nō potes,
ut fu. de usu. & hab. l. pe. & fi. Ad qd facit qd nō. de re. diu. l. riparū.
18 & Inst. de re. diu. §. riparū. j. Decimo q^o ro, qd si adificiū i flumine publico
d. faciēdo clausurā p directū, uel p indirectū aliquid pono, ita tñ q
id qd pono, parte mediū fluminis transcendit, & p uicini agri frō
tē protendit, nō tñ eius ripā attingit, an potero sic facere pñtis
uicino? Vñ q sic, qa in flumine publico facio, & mea est utilitas, &
uicino nō est incōmodū, ut j. tit. i. §. sunt aut q putant, & pro hoc
fu. de dā. infe. l. fluminis, i. prin. Ad hui^o q. ueritatē pmitto, q sicut
insula, q in flumine nascit, diuidit inter eos, qui ppe ripā prædia
possidēt certis regionib. sup. de acq. re. do. l. iter eos, in prin. & nō.
e. tit. ladeo. §. insula, ita qquid natum, uel adificiatū est in flumi-
ne publico, est corū, qui ppe ripā pñtis possident fm proprietatē,
iuxta regiones suas, uisus aut ē cōis, ut sup. de acq. re. do. l. pe. §. si.
Hoc præmissio in q. pñtis, est pñtis rādus modus edificadi. Nam si
opus prius incipit iuxta ripā pñtis mei, nec ultra mediū fluminis

processi, certū est, q clausura est mea & eā licite habeo, & si po-
stea paulatim augmentati, ita q mediū fluminis trāsi iuxta frō
tē uicini agri, tunc qa insula hoc mō nata, & aucta, tota esset mea,
ut fu. de acq. re. do. l. insula. in prin. eadem rōne & istud adificium
erit meū totū, d. l. pen. §. si. nec uicinus poterit me impedire, ut j.
p. x. q. dicā, & istud ratione proprietatis. Sed si aliud incōmodum
sentiret, posset me impedire, si adificiū una pñtis uatione, seu uno
pñtis factum est, tunc in ea parte, q est ultra mediū fluminis, ha-
bita mēsurā, fm formā, q est in gl. d. ladeo. §. insula. uicinus hēt p-
prietatem, ego aut sicut quilibet de populo habeo usum. d. l. pen.
§. si. Igitur ego, ut usufrarius non possum opus perficere pñtis
proprietario, ut fu. de usufr. l. usufructuarius nouū riuū. sed si uici-
no sciente, & patiente pñtis, credo te licite habere, ut fu. de aq.
plu. ar. l. Labeo. facit, fu. de dā. infe. l. q bona §. si q iuxta. sed ad uici-
nū pro sua regione pertinet pñtis, uisus aut erit publicus, in
hoc est isto casu incōmodū adificantis, qa non poterit inuito ui-
cino adificiū ampliare, nec aliquid detrabere, quis in meli^o repo-
situs sit, ut fu. de usufr. l. haçen^o. §. si. & l. eq. quod intellige i ea
19 parte, in qua pñtis est uicini. Aduerte tñ ad unum, q a licet
lex det uicino pñtis, nō tñ acqrit possessionem ipso iure sine
apprehensione, arg. fu. de acq. pol. l. cum hñdes. nō. gl. in uer. dñiū.
in si. sup. p hoc si fratres, aliās incip. cum duob. §. idē rñdit. 2. C. d
sacrof. ecc. l. si in pen. gl. est ergo penes adificantē m possessione. Cō-
sulo ergo dño pñtis, si possessionē uult adipisci, q expectet,
q locus ille totaliter sit inuadatus, tunc n. possessor primus desi-
nit possidere. l. 3. §. Labeo, & l. Pomponius, in prin. & l. q uniuer-
sas. Item quod a mari. §. de acq. pol. & postea cū de pñtis aqua
cessit possessionem tanq uacantē occupet, ut sup. de usufr. l. eq.
tur. Item si occupaueris, & de his sibi procuret probationē, est
erū in his magnū cōmodū possessionis, potissime pp facultatem
destructionis, qa postea illicite aduersarius adificabit, ut sup. dixi
20 in s. q. Itē tñ nō. qd fu. appellauit clausurā, put dñ i uulgari, i iure tñ
appellat spec^o, i. loc^o al^o, supra terrā adificat, ex quo ducit aqua.
ut appellat septa. i. q apponit ad folandū, sen ad formulā, cā aqua
hauriēde ex flumine, siue lignea siue lapidea sit, ut j. de riu. l. i.
§. specus. & §. septa. Istud itaque adificiū diuersis nominib. appel-
latum, si quidē meū est rōne pñtis, quod qñ sit patet ex præ-
cedentib. possum in eo facere, quod uolo: qd si meū non est, sed i
eo habeo ius aqua hauriēde, seu deriuandæ, tunc si ille ad quē
spectat pñtis non permittit me aquam ducere, possum p eum
uti interdīto, de aqua quot. & c. Si uerō non patiatur me talē
locū reficere habeo interdīctū positum. j. de riu. l. put loquit^o
de specu. & septa. habeo ēt pñtis, i. mibi ius esse talē adificium
hñe, & ex eo aquā ducere, & hoc nō est dubiū. Vndecimo qua-
21 ro, an uicini superiores, uel inferiores faciētem talē clausuram,
poterunt iure aliquo prohibere. Ad qd dico, q quicquid ex tali ope-
re aqua restringit, & inuadat plus solito ripas fluminis, q adharet
pñtis uiciniotum. Quicquid inuadat loca, q ripa cedūt, q est ex quo
primū a plano uergere incipit, pp attractionē aq, uique ad aquā,
ut j. l. prox. §. si. & istis duob. casib. uicini nō pñt conqueri. Nām
ripa, & loca, q ripa cedunt, ad hoc sunt destinata, ut aqua ibi pñ-
neatur, ut fu. c. l. §. ripa. cum si. & ibi nō. j. l. prox. §. si. Item usus
corū est publicus, ut dictū est, usufrarius aut pñtis ut re ad eū usum,
ad quē est destinata ut habitare in domo, in qua habet usum, cū
ad hoc sit destinata. ut fu. de usu & hab. l. i. Sife in nauis, in qua ha-
bet usum, qa pñtis cum ea nauigare, qa ad hoc adinuenta est, & de
stinata, ut fu. de usufr. l. arborib. §. nauis, & sic de singulis. Ita in
proposito aquam immittere poterit, & reflagnare in dictis locis,
cum ad hoc sit destinata. Præterea faciēti op^o, est magna utilitas,
& uicinis nō est damnum, ergo, & c. Quicquid aqua inuadat alia loca,
q nō sunt ad usum publicū destinata, & hic pñtis rādā est faciēti
utilitas, & patiēti dñū, & incōmoditas. Nā si edificantis magna
est utilitas, uicini est incōmoditas modica, uel nulla, ut ecce, qa ali-
qua particula alicuius saltus, uel loci salicti inuadit, tunc uicini
adificatē nō poterit impedire, ut j. tit. i. l. i. §. sunt aut, q putat, & §. seq.
& ibi sentit gl. Aut uicini dñū est magnū, & tūc adificatē po-
terunt impedire, p interdīctū positū. j. tit. i. quocūque mō dñū
ex mutatione curius aqua pñtis, ut inf. tit. i. l. i. §. qd aut, & i. de
aqua quo. & alii. l. hoc iure. §. i. facit ad hoc, sup. de aqua plu. ar. l.
i. §. de eo. & §. seq. si tñ timet dñū, dēt adificans uicinis cauere
i x. annos, ut fu. de dā. infe. l. pñtis. §. de eo opere. & j. de ripa mul.
i. Hoc aut intellige de dñū, per qd adificium, q prius habebat, ut
ager destruitur, sed si adificium uicini per meum nō incōmoda-
tur, dicit aut uicinus, per hoc se pati dñū, quia minus portatū p-
dium suū de frumento, & sic lucrabitur min^o, certe propter hoc
me non poterit impedire, ut inf. de iur. p. l. quero. et de obseq. l. si.
Pro

ADDITIONES.

- a Menoc. Predicta. Afflict. decif. 388. nu. 31.
b Menoc. Septimo quæro. Barb. conf. 28. col. 2. lib. 4. Ruy. conf. 95. nu. 4. lib. 4.
c Et uidetur, q sic. Adde Bar. in l. fluminis, in prin. 3. de dam. infe. & uide Bal. in
l. si manifeste, ad fi. C. de seruit.
d Parif. Contrarium dico. Idem tenet Alex. conf. 108. uol. 2.
e Meno. Decimo quæro. Soc. sen. conf. 77. col. 2. lib. 3. Ruy. conf. 95. nu. 1. lib. 5.
f Meno. Vndecimo quæro. Parif. conf. 105. num. 6. lib. 1. Ruy. conf. 41. nu. 37. lib. 3.

Pro hoc j, de ope. lib. l. medicus. fm vnā lec. sed fm aliā, vř obla-
re Sed dic, q ibi, i, q aliterbus obligat ad operas: q cefat hic.
21 ¶ Duodecimo qro, q nūqđ formula illē locus caufus, q r fit ad lat'
fluminis ad aquā ducēdā fīr publicus, uel priuatus: & an oīa uo-
lo te fceire, q ille locus appellat in vulgari forma, feu formula, &
ita appellat. C. de aq. duc. l. i. lib. i. i. Qnq; in iure appellat incile, vt
de ri. u. l. i. § incile. Qnq; in vulgari appellat vallū, n. curo d' noie,
fā vř q fīrloc' public' vř s. e. l. i. § fī. q. fī. Cōtrā dīco, nā q p
talē locū nō fī pcurrat, vř vadat aqua, vř q ē locus priuatus, ut s. e.
l. i. § flumini, & nō in d. i. § fī. q. fī. Aut ego duco aq; ex flumine pu-
blico immediate p fundū meū, & tūc nō ē dubiū qđ locus ē me'
aut duco p fundū vicini iplo pmitterē, & tūc locus est eius, cuius
primo erat, fed hōc hōc feruitutē aq; ducēdā, & fī ille impedit
me ducere, hōc ē cū interdictū de aqua qđ & æl. fī me impedit
formula purgare, & reficere, hōc ē cū interdictū deriuat, pū lo-
tur de ri. uo. & incill. Itē hōc pffloria, ut dixi s. circa claustrum
b Itē ex hoc, q ille locus est priuatus, apparet foluta qđ, de qua
22 fā iudi dubitari. Exit aqua de molēdino unius, alius vult aq; cape-
re, & pducere ad fūū, ita qđ molēdinū primi nō ipediāt, an poffit.
Et certo fī aqua reintrabit ali' alicui publicū, nō est dubiū, q pōt,
als ex ipfa formula cū fīr priuāt, aq; inuito dīo ducere non pō-
rit, ut s. de aq. plu. ar. l. in pcedēdo. ¶ Decimo tertio qro, nungđ
23 talē formula liceat facere p viā publicā. Rñ de iure nō, fine pmi-
c lu Principis, Senatus, vel ciuitatis, vt fū. de fer. l. feruitutes, mag. §
pen. & dōc. p. nō. n. n. l. nō folū in prin. cū ibi nō, & h. d. g. in qbu'
dā locis pñetudo est in pñū, q p viā publicā ducat, fī pōntē in ea
faciat, de iure tñ nō ē, p. all. l. & probat, fū. ne qđ in lo. publ. i. § tra-
24 ctari, ¶ Decimo quarto qro, pone, vnus hēt molēdinū, fū. fā j. il-
le, q hēt fū. in tpe ætatis, & fīccitatis facere vult recolectā aq;
ille, q hēt j. dīcīe, eo q fūū ædificiū parit pp minore aqā, qđ
ri. u. l. i. § vř q fūpior non poffit facere. recolectā aq; nā non licet
facere ædificiū, p qđ flumē exarefcāt, & deficeat, vt j. tit. l. i. l. fed
p hoc flumē deficcāt, fāltē p tps, ergo, & c. In dī rñ vř, q poffit. Nā
formula est fua, ut fū. dīctū est, fed poffit licet aqua intrauit fūū
licet ei de ea facere qcqd vult, vt. de aqua qđ & æl. l. i. § illud
Labco. ergo & c. Rñ aut cū dīctā ædificia pñtuda fuerūt, de hoc
fuit aliqd actū, & illud feruat. nā valēt talia pacta, ne liceat aquā
pñnere, vt j. de aqua qđ & æl. l. i. § fī q s hoc pñccerit. Idē fī
de hoc pñccerit aliqua pñetudo, q vīm pacti hēt, vt fū. de aqua plu.
ar. l. i. § fī. Aut nō pñccit pactū, vel pñccerudo, pura, qā fūnt noui-
ter facta, & tūc, aut ille q j. habuit ædificiū, habuit id primo, tunc
ille, q vult fū. aq; pñnere nō pñ, ne alterius ædificiū incōmodet,
dīctū est fū. in q. Aut ille, q habuit fū. ædificiū, habuit id primo,
& tūc aut vult aquā ob fūā vtilitatē pñnere, & pōt, nec ille, q hēt
j. pñ cū aliquo nō phibere ædē rōne, vt dīctū est in 3. q. Aut folo
pñner aq; vt ei, q hēt j. nocet, & tūc nō pñ, fed actiōne de dolo
teneat, vt de aqua plu. ar. l. i. § deniq;. Aut de prioritate, feu de po-
ſteritate tps nō apparet & tūc pñ aq; licite pñnere, ex quo ea licite
in fūū intrauit, dī. l. i. § illud Labco. de aqua qđ & æl. Itē qā
cū fūnt in pari cā, potior est pñō poffideris, ut j. d' vř. ob l. i. fī fer-
vū § feq; & ex. de reg. iur. c. in par. lib. 5. Quod pñ intelligit, nifi fa-
ceret principat, vt alteri noceret, d. § deniq;, in d. l. de aqua plu.
26 arcē ¶ Decimo quinto qro, quanto tpe perdit illud ius pōc-
pationis? vt ecce, habui molendinum in flumine publico, modo
impetu aqua deſtructum eſt, ego differo reſtaurare, alius iterim
occupat aquā, ita qđ mea reſectiō impediſan hoc poſſit. Itā qđ,
ego vidi de facto, & dicebatur per aduocatos, primum pidiſſe
ius ſuum, ſi ſtetit decē annis inter pntes, & vīginti inter abſentes
ga ius aqua educēdē & cetera ſeruitutes tanto tpe tollunt vt C.
de fer. l. pen. Mihi vř q hoc dñt, male intelligūt. In hac. n. qōne
dēmo pñderare tria. Primo ducere aquam de flumine publico,
Secūdo, p talē locum ducere. Tertio, pferri aliis vicinis, vt ipſi ædi-
ficando me impedit non poſſint. Primum. ſaquam de flumine
publico ducere, pōt nobis pceptere per modum iuris debiti, vt ſi
Imperator, vel Senatus, uel lex municipalis, vel aliqua conſuetu-
do antiqua, cuius nō extat memoria, pcedat nobis ducere aquā
de flumine nauigabili, qđ aliās de iure non liceret, vt dixi, ſup. in
2. q. & tunc iſtud ius ducendi tranſit in pñm, vt j. de in iur. l. ſa
ne ſi maris, & ideo non vtēdo x. vel xx. annis perditur iſtud ius,
vt d. l. pen. C. de ſeru. & j. de nund. l. i. & qđ nō. C. de diuer. refer. l.
ſalfo. qcqd ibi dīcat Cy. & qđ nō. extra de pñt. c. cum accceſſit.
27 Quid; pñtudo ducere aquā, non pñrit per modū iuris debiti, ſeu
p modum cuiuſdā facultatis, vt ducere aquam de flumine non
nauigabili, vt hac. l. & tūc ſi p mille annos nō ducō, tñ ſp illam fa-
cultatē retineo, vt ſup. de via publ. l. i. nā ius eundi per viā publi-
cā nō pñet nobis p modū iuris debiti ſed p modū facultatis, ut
fū. ne qđ in lo. publ. l. 2. § viā publicā. & hoc tenet Cy. in ſimili in
l. cū noſſit m. § ſed cum illud, C. de præſcr. 30. an in illa qā. an præ-
ſcribat iuri offerendi. Scđm, j. f. talē locū aquā ducere, tunc aut
hō ius ducendi eam per fundū meū, & tūc eſt ius pñſtitū, ſeru-
rius aqua ducēdā, & perdidit dicto tpe, aut eā duco p fundū meū,
& tunc nō amitto niſi fundo amiſſo, ſed illud pđ qđ dñm fundū
mei perdo, & hoc eſt clarū. Per locū aut publicū, pñat qđ non
29 poſſum aquā ducere, vt dīctū eſt ſup. in 3. q. ¶ Tertium eſt, pferri
aliis vicinis, ut ipſi pñficā lo. nō poſſint me impedit, & illud

dicēbat aduocati p̄dicti, l. q̄ p̄dat dictō tpe, l. annis x. vel xx. §. i. si
est falsū. Nā ad flumen, & cetera publica, vel cōia de iure gētū,
nō p̄tinet ita p̄scriptio, vt su. de vfuc. l. i. in prin. Quātū ergo p̄
det. Ad euidētā p̄mitto sic, q̄ ca. q̄ sunt d̄ iure gētū efficiunt nra
p̄ occupationē, si qdē sūt aīalia, p̄dūt cū ita eflugerint sp̄ctum
nrm. q̄ difficilis sit eorū p̄scriptio, vt su. de acq. rer. do. l. 3. in fi. n̄.
l. nālē, p̄ prin. §. examē. Si vero sit inanimata, vt litus maris, & pu
blica flumina, si qs in litore aīficauit, sū est p̄ occupationē, &
ad p̄dētū istud v̄ lex duo regere. Primo, q̄ locus recuperet primā
litoris sp̄m, vt su. de rei. iudi. l. in tñ, i. prin. l. d̄ acq. re. do. l. qd̄ in
litore. Scđo, q̄ illā p̄sōssionē, q̄ hēbat, dereliquit, vt l. i. in prin.
su. d̄ vfuc. & hoc sētū ibi gl̄ d̄ exponit, aut, p̄ & nūc ad q̄ p̄positā.
rñ. q̄ ad p̄dētū istud ius p̄ occupationē aque, & ius p̄fēciē alteri
regit̄ primo, q̄ ēdificiū i aqua factū sit ita dirutū, q̄ aqua recipiat
primū sū cursū. i. n̄ dirutū est modiciū, ita q̄ n̄ p̄dat, remanet
qs in iure, n̄. ius aqua est difficilis p̄scriptio, det facilis, ar. d.
l. nālē, cū simi. l. tē, fm̄ regit̄, q̄ tāto tpe differat q̄ reficere ēdifi
ciū, q̄ illā quasi p̄sōssionē ducēdī aquā videat dēfictē, d. l. fi. §.
d̄ vfuc. hoc āt credo, q̄ addidit, si qs aquā i suo nālī cursū labi
p̄ mittat p̄ annū, vt i. tñ tps, q̄ trāsicit priore aīas, qd̄ patet, q̄ p̄
tor nō tūet aliq̄et i quasi p̄sōssioē ducēdī aquā, nisi cū, q̄ eā du
xit eo anno, vt priore aīate, vt j. de aqua quo. & aī. l. i. in prin. &
§. aī. n̄. p̄tor, & l. j. d̄ tōte & facit j. ti. l. i. pri. Patet ergo ex p̄dictis
q̄ nō regit̄ p̄scriptio, det statim, q̄ aqua recuperet cursum suum
nālē, & q̄ definit ēē in quasi p̄sōssioē ducēdī, p̄ditus alteri p̄
ferendi, & iterum occupatī p̄cedit, & hoc uerum esse probat
exp̄ssē ex sōtōne j̄rii duarum legū, q̄ vñr sibi inuicē j̄riari, vt su.
de vfuc. l. i. 2. rñsō, l. de diu. & tēp. p̄c. l. i. in quīsq̄. q̄ sic sol
uūt fm̄ opin. lo. quam credo uerā, q̄a lēḡtur p̄. & Ray. f. aut
q̄ est j̄ quasi p̄sōssione p̄scādī solus i flumine publico, & tūc
iure p̄r occupationē p̄tālium prohibere, & ita loquitur d. l. i.
quisquam. Aut non est i dicta quasi p̄sōssione, & tūc non po
tēst alium occupamentū prohibere, ut d. l. fin. sup. de vfuc. Patet er

A D D I T I O N E S.

- [illegible]

Дко